

Ahjärveltä aloitettiin Suomen historiaa

Hölmöläistarinoita ja jotain
järkevämpääkin

Jarmo Mäntykangas

"Jotta tietäisit, oletko menossa eteenpäin, on tiedettävä
mistä tulet" ©jm

Jarmo Mäntykangas

© Jarmo Mäntykangas

Kustantaja BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja BoD – Books on Demand, Nordersted, Saksa

ISBN: 9789528001218

Ahjärven kylän historiaa

Täällä olen syntynyt, täällä kasvanut ja täällä on hyvä
elää.

Historiaa on kirjoitettu, niin kuin on kirjoitettu, mitä on muistettu - alkaen siitä, kun sivistys meidän kylältä lähti. On sivuttu vähän myös naapurikyliäkin, jos siellä mitä kiinnostavaa on tapahtunut.

Alkuperäinen nimi **Ahvenjärvi** Isojaon jälkeisissä kartoissa. Juhani Lehvonen omistaa sellaisen ruotsinkielisen, kankaalle piirretyn.

Asutusta oli jo keskiajalla. Uuden ajan alussa Ahjäreellä 8 savua, Rasilassa 8 ja Siitolassa (Imatralla) 10. Vieraat nimittivät Ahjärveä venäläiskyläksi tiiviin rakentamisen takia.

1880 Rautjärven pitäjä oli kooltaan 365km², asukkaita 3000.

Ruokolahti 1364km², 6898 suomalaista, 36 ruotsalais-
ta ja 1 venäläinen.

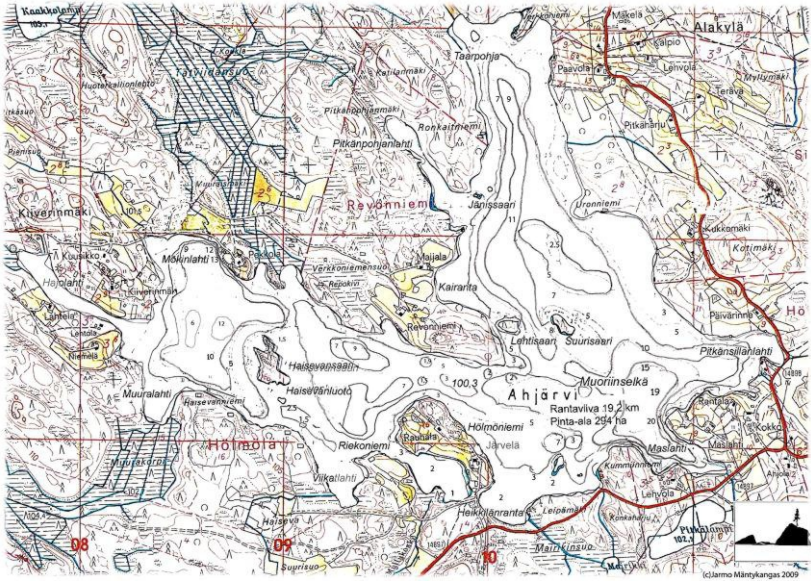
1967 maapinta-ala 95.5km², asukkaita 8280
2016 maapinta-ala 94.4km², asukkaita 5224 (Imatran
ja Taipalsaaren kanssa siirrelty vähän rajojakin)

Lappee 798km², 6547 ihmistä ja 6 venäläistä.

Lappeenranta 0,4km², 1041 suomalaista, 74 ruotsalais-
ta ja 99 venäläistä.

*"Asukkaiden erityispiirteitä olivat: Väestö kookasta,
näöltään keskulaisia, sivistysriennot takapajuisia ja
opinhalu laimeaa".*

Ahjärvi

Pinta-ala n 294 ha (2.9km²) rantaviivaa n 19.2km.

Järvi kuuluu Hiitolan (Kokkolan) -joen vesistöön.

Järvi on vesistön latvoilla, Saarlampi, Kaakkolampi, Mairikki, Pitkälampi ja Onkilampi laskevat Ahjärveen, sekä muutama suo-oja. Ahjärvestä vesi virtaa Ahjokea myöten Kotilampeen ja siitä edelleen Torsaan. Ahjärven korkeus merenpinnasta on 100,3 metriä ja Torsan 76m, eli pudotusta on, muttei Ahjoessa silti ole kummoisia koskia. Torsa laskee Silamukseen, vesi virtaa Silamusjokea pitkin, kauniin kosken läpi Kokkolanjokeen ja edelleen Laatokkaan. Laatokan lohi voisi nousta

vaikkapa Ahjärveen asti, jollei Kokkolan joessa olisi voimalaitoksia, tai olisi edes kalaportaat. Ahjärvessä on ollut **ankeriaita** ennen sotia, jolloin ne pääsivät merestä Laatokan ja Kokkolanjoen kautta kunnolla kutemaan. Lehvosen Jussin veli, Onni sai niitä pyydystetyksi. Ankeriaat nousivat Suikkasen vanhan saunan luona olleeseen papupeltoon öisin.

Ahjärven pintaa laskettiin joskus 60-luvun alussa. Kirjoittaja muistelee, että kunnon tuulella Hölmönien Kannaksen yli saattoivat kevättulvalla laineet lyödä ylitse.

Kuvassa Kummiinlahdessa sijaitseva Kummiinkivi, Kummiinsaari ja Kummiinluoto (Kuvan nimi: "Misty Mystique Stones")

Ahjoki säännöstelee Ahjärveä hyvin, jos kesä on kuiva, loppuu joesta myös virtaama. Ahjärven vuotuinen pinnan vaihtelu on vain n 25cm, 40cm max. Ahjärven 19km pitkillä rannoilla on n 40 kesämökkiä tai rantasaunaa.

Taulu Kummiinvuorelta n 1930-luvulta - huomaa vedenkorkeus, alla valokuva samasta paikasta 2016

Ahjärven kyliä

Hölmölä - mistä lie nimensä saanutkaan - en ymmärrä

Terävälä - Luultavasti ovat osanneet tehdä teräviä sirppejä pajoissaan (heh heh), tai sitten Saaren Terävälästä ammoisina aikoina muuttaneista Teräväisistä.

Alakylä, Jurvala, Mäkelä, Siisiälä ja Suikkala

Ahjärvi kylän nimenä on teennäinen, se on vaan yhdistelmä järven ympärillä olleista kylistä (vähän kuin Akaa jossain Hämeessä).

Sota-aikana savuja nousi 42 talon piipusta. 2017 talvisin lämpiää vielä 25 tupaa. Kyläyhdistyksessä on päälle 50 henkilöä, kylältä liki kaikki ja Pekanmäeltäkin muutama.

Rautaa jalostettiin **Hölmälän** kylässä hölmästä, eli järviraudasta. Rautaa järvestä löytyi hölmäkököinä ja kivien ympärille muodostuneista rantuista. Raudanjalostuspaikka oli Hölmäniemi, josta kaivauksissa on löytynyt harkkokin. Nimet ovat vääntyneet suussa helpommin sulaviksi, Hölmölä ja Hölmöniemi - liekkö naapurikylällä (Terävälä) ollut jotain osaa tai arpaa. Nykyisin Hölmöniemessä keitetään mitä keitetään, joskus tervaakin.

Kestikievareita ei vanhaa aikaan ollut, mutta ei ollut teitäkään.

Torsansalo asutettiin vasta 1600-luvun lopussa, se oli viimeisiä erämaita. Ahjärven ja Pohjalankilan metsät oli silloin jo kaskettu.

Torsansalon suurpalo 1897. Pietari Laurikainen oli ostanut kaupalta tulitikkuja ja raapinut niitä matkaltaan Torsanpäästä Särkilahteen. Palo raivosi paikoitellen yli talvenkin polttaen kaiken kivennäismaata myöten.

1910 Ahjärven Nuorisoseuran talolla oli kirjasto, mahdollisesti Lehvosen Pekon paikalla.

Nuorisoseuran lava oli Sikkiinrinnassa (Uudemman ajan entisen Vanhasen huvilan ja Hyrkkään Arvin talon välissä).

Nuorisoseura perustettiin Ahjärvelle 1902, se jatkoi toimintaansa 1922 asti.

Alla hämmöttää
nuorisoseuran
virallinen

leimattu paperi.

Ahjärven nuorisoseuran 1. esimies oli Pekka Lääperi (Koukun Peki), muita jäseniä olivat: Antti Lempiäinen (Sepän Antti), Olli Nenonen (Hölmö Olli) ja Kristian ja Heikki Kiiveri.

Kuvassa Ahjärven Nuorisoseuran jäseniä vuodelta 1917?

Pohjalankilassa perustettiin kirjasto jo 1800-luvun lopulla. Kirjasto oli koulun 1. opettajan, Carl Lindgrenin idea, toimi yli 30v. Viimeinen kirjastonhoitaja oli kauppias Matti Hupli. "**Juomalakkoyhdistys**" toimi samoihin aikoihin, se yhdistys ei Ahjärveläisiä innostanut.

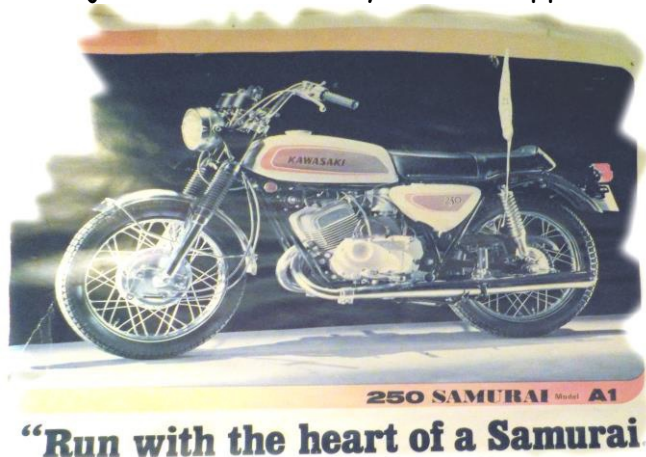
Myöhemmin 1970-luvulla Ahjärven nuoriso perusti oman yhdistyksen, Ahjärven entisellä koululla pelattiin pöytätennistä ja juotiin omenaporetta. Puuhamiehenä oli Hyrkkään Jorma. Sivukonttoriksi yhdistys rakensi myös seurojen talon **Hatikaiselle**, mutta sen eräs vanhempi herrasmies Pekanmäeltä sitten poltti. Nuoriso rakensi uuden - tulen kestävän korsun Hatikaisen rinteeseen.

Ahjärven nuoriso kokoontui mopoiässä Pohjalankilassa Wellingin Osmon ylläpitämän kioskin pihalle ja Särkilahdentien varressa olleelle kalliolle. Ei ollut silloin lentopallokenttää tai jääkiekkokaukaloa. Sen ajan nuoriso oli ihan kauheita pärinäpoikia. Viritetyillä mopoilla ajoivat sitten kilpaa Ahjärventielle illalla, kun ihmiset olivat jo yöpuulle asettumassa, tehoputket tulta lyöden.

Isommat pojat ajoivat moottoripyörillä, Pasasen Timolla oli Suzuki 250 ja Koikkalaisen Leolla Kawasaki 250, joilla kuilla vielä vanhemmilla

autotkin. Niitten jutuista me sitten yritettiin oppia ottaa, kun olivat maalikylässäkin käyneet.

1939 Paavo Rytönen teki aloitteen kirkon siirtämiseksi Vuokselasta Pohjalankilaan. Ehdotusta (kuten Pohjiintietä aikoinaan) vastustustettiin.

Kun Vuokselan vanha puukirkko aiottiin siirtää Pohjalankilaan

Paavo Rytönen esityksestä päätti Ruokolahden seurakunnan kirkkovaltuusto vuonna 1938, että Pohjalankilaan rakennetaan rukoushuone. Tarkoitusta varten oli Paavo Rytönen luvannut maa-alueen Multamäkinimiseltä harjanteelta kylän laidalta.

Kun oli tiedossa, että Vuokselan seurakunta olisi halukas myymään käytöstä pois jääneen vanhan puukirkkonsa, päätti kirkkovaltuusto lähettää toimikunnan kirkkoa katsomaan. Tähän tehtävään tulivat

valituiksi mm. Paavo Rytönen ja Tuomas Kiisseli.

Toimikunta totesi kirkon olevan täysin muuttokuntoisen. Sen hinnaksi Vuokselan seurakunta pani 40.000 mk ja kirkkovaltuusto päätti hyväksyä kaupan. Kirkon muuttoa-
sia oli jo niin pitkällä, että autoilija Sulo Akkasen kanssa oli sovittu ajourakasta ja ajo olisi tapahtunut kesällä 1939 30.000 mk:n hinnalla.

Päätöksestä, että Vuokselan vanha puukirkko ostetaan Ruokolahdelle, valitti eräs seurakuntalainen perusteluina mm., että

Mv. Paavo Rytönen oli noin puolen vuosisataa johtava hahmo Suur-Ruokolahden, niin kunnan kuin seurakunnankin luottamustehtävissä.

kirkko olisi rakennettava palonkestäväksi, eikä Multamäki ole sopiva paikka, vaan että Torsanrammalla löytyisi parempi kirkon paikka jne.

Koska asiasta oli valittu, ei

muuttopuuhin voitu ryhtyä. Tuli sitten sotatila ja kirkko jäi siirtämättä. Talvisodan kirkko säilyi, mutta tuhoutui jatkosodan aikana.

Pohjalankila jäi ilman rukoushuonetta. Sitä ei rakennettu kiivestä eikä puusta. Ilman valitusta olisi Vuokselan puukirkko ennätetty siirtää ja sen jälle rakentaminen olisi alkanut välittömästi, olihan kirkon pystyttämisestä jo sovittu rautajärveläisen urakoitsijan Nestori Vilkon kanssa.

Jos kirkko olisi saatu siirrettyksi Ruokolahdelle olisi se varmaan säästynyt sodan tuholta. Siinä olisi tallettunut harvinainen kirkollinen muistomerkki. Onko se menetyks vai hyöty, ettei kirkkoa saatu pelastetuksi Ruokolahdelle, on vaikea sanoa. Hinnallista osto olisi ollut edullinen sillä olisivathan kauppaan sisällyneet myös arvokkaat kellot. Taimionkosken kirkko oli tuolloin vielä ilman kelloja ja yksistään jo kellot olisivat vastanneet koko kauppahinnan. — SVS.

Kirkko jäi Karjalaan, Talvisodasta se selvisi, mutta Jatkosodassa ei suojelusta ollut ja sinnehen se ois Venäjälle kuitenkin jäänyt.

Pohjalankilaan oli suunnitteilla toinenkin kirkko erään tunnetun henkilön toimesta.

Jossei yleinen tapa olisi vastustaa kaikkea, mitä joku muu ehdottaa, olisi meillä monet asiat paremmin, tai ainakin toisin.

Jäppilänniemi

(Ei kuulu muuten Ahjärveen, kuin sieltä kotoisin olleen maatalouslomittajan kautta).

Venäläiset sotajoukot ja ryöstelijät tapasivat polttaa rajoilla olleita tiloja ja taloja. Jäppilänniemessä yksi sisukas nainen piti puoliaan. Nähdessään rosvojoukon tulevan, meni hän talon sillan alle. Kun ryssät heittivät palavia tuohia talon alle, peitti nainen niitä sitä mukaa mullalla ja talo säästyi ainoana.

Tämä oli vähän aasinsiltaa, Jäppilänniemi kuului ennen Ruokolahteen ja sieltä oli kotoisin myös ensimmäinen maatalouslomittaja **Raili Suikkanen**. Raili lomitti muutamalla isommalla karjatilalla, jotta isäntäväki sai edes joskus mahdollisuuden lomailla. Ahjärvellä Raili kävi ainaskin Raijaksessa, Saaritsissa ja Laamasessa. Lomitustyöhön joutui talvisin lähtemään hyvinkin aikaisin, usein ennen aura-autoa, jotta aamulypsyille ois ennätänyt. Joskus piti viimeiset kilometrit kävellä, kun hanki oli tien peittänyt. Pitkän matkan päässä olevista lomituskohteista, ei kotia kesken päivän kannattanut lähteä takaisin ajamaan, kun illaksi olisi sitten pitänyt palata. Päivälle tuli pituutta, loppukesästä tätä lomittaja saattoi hyödyntää lähtemällä emännän kanssa marjaan.

RL I s16.

Tiestö

Pohjiintiestä tehtiin ensimmäinen virallinen päätös jo 1735 Ruotsin vallan aikaan. Kaakkois-Suomen joutuessa Venäjälle 1743, tie lykkääntyi. Jääsken kihlakunnassa uusi päätös tiestä 31.10.1850 - oikeutta käytiin kaikki-ne valituksineen 30v. 20.5.1882 tehtiin päätös yksikaistaisen Pohjiintien rakentamisesta, joka sitten myös toteutettiin. Pohjiintie sai nykyisen muotonsa 1964. Tientekijät eivät kuulemma tykänneet mopopojista, jotka heidän ruokatuntiaan mopoilla häiritsivät (Timo Pasanen). RL III s146

Samoihin aikoihin myös soratiet kunnostettiin ja levennettiin. Revonniementie on ollut yksityistie, kunta avustaa nykyisin pikkaisen. Aikoinaan autot jätettiin Pohjiintien reunaan ja käveltiin loppumatka, jos Revonniemeen tultiin. Laamasesta oli aiemmin kinttupolku Mäkälän mäelle.

Teitten perustyöt kaatuivat kyläläisten kontolle, kuten auraus talvisin, hevosella puuauraa vetäen. Ei ollu tie leveä ennen, muttei ollu autotkaan. Valtio otti sitten tiet, kunnostuksen jälkeen, hoitaakseen ja paransi niitä edelleen. Osa teiden rumpuputkista oli toteutettu alun perin säästeliäästi: rummut olivat vain tien reunoissa,

Ahjärveltä aloitettiin Suomen historiaa

Jarmo Mäntykangas kirjoittaa sen minkä muistaa 1/2018

Tähän on taltioitu merkittäviä tapahtumia Ahjärveltä, osin jo jääkauden lopulta alkaen, josta harppaus Suomen kaikkien sotien ja uuden ajan alun kautta, itsenäistymiseen ja uusiin sotiin, rauhan ja rakentamisen aikaan aina 1980-luvulle.
Vuoksea pitkin Karjalaan ja Laatokalle

Me Hölmöläiset (ja muutkin ihmiset Ahjärvellä), olemme olleet vaatimattomia, emmekä ole pitäneet ääntä siitä, että Meidän kylällämme kirjoitettiin ENSIMMÄINEN Suomenkielinen kansannäytelmäkin siitä sisäsivuilla lisää.

Kylämme on ollut aikoinaan paikkakunnan suurimpia.
Radiot tulivat jo ennen sähköjä.
Emmekä me Hölmöläiset mitä tyhmiä olekaan, vaikkeivat muut aina sitä tajua.
Naurammehan kaikelle, mitä me emme ymmärrä.

Osasimme jo ammoisina aikoina tehdä rautaa hölmästä, siitä Hölmölä ja paljon muutakin. Monta muutakin yllättävää tietoa on tullut esille historian lehtiä käännellessä ja kuvia katsellessa, joita olen kylän ystävällisiltä alkuasukkailta kirjaa varten käyttööni saanut.

Nyt tunnettu atk-kirjailija kääntää sivua.

ISBN: 9789528001218

